

תת"ע 5502/09/17 - מדינת ישראל נגד רונן בוך

בית משפט השלום לתעבורה בחיפה

תת"ע 5502-09-17 מדינת ישראל נ' בוך
תיק חיצוני: 90508154318

בפני	השופט אבישי קאופמן
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשמים	רון בוך
החלטה	

בתיק זה, כמו במספר תיקים נוספים מתעוררת שאלה עקרונית דומה בדבר בגשת כתבי אישום נפרדים כנגד אדם אשר ביצע, לכאורה, שתיים או אף שלוש עבירות דומות בהפרש זמן קצר של מספר דקות.

במקרה דנן המדובר בשתי עבירות מהירות, האחת בשעה 17:51 והשנייה בשעה 17:54.

הנאשם קיבל את הדוח בגין העבירה הראשונה בגין נהיגה במהירות של 70 קמ"ש בדרך בה המהירות המותרת היא 50 קמ"ש בלבד ושילם את הקנס. לאחר ביצוע התשלום קיבל הנאשם דוח נוסף בגין נהיגה במהירות של 109 קמ"ש בהמשך אותה דרך, במקום בו המהירות המותרת היא 80 קמ"ש, בגינו הגיש בקשה להישפט ונפתח התיק דנן.

הנאשם ביקש לאחד את הדיון בשתי העבירות ולהגיש נגדו בכתב אישום אחד, הנאשם טוען כי יש לראות בשתי העבירות כעבירה נמשכת אחת, ואין כל הצדקה להגיש בגינה שני אישומים נפרדים.

המאשימה התנגדה לבקשה וטענה כי יש לראות בעבירות כשני אירועים נפרדים, אשר בוצעו בקטעי דרך שונים, דבר המצדיק הגשת שני כתבי אישום.

סיווג שתי העבירות כאירוע אחד:

סבורני כי על פי המבחנים שקבע בית המשפט העליון, יש לראות בשתי העבירות כ"אירוע אחד" במשמעות תיקון 113 לחוק העונשין, ובהתאם להלכה שנקבעה בע"פ 4910/13 **אחמד בני ג'עבר נ' מדינת ישראל** לפיה המבחן הוא הקשר ההדוק בין האירועים ו"ברגיל קשר כזה בין עבירות ימצא כאשר תהיה ביניהן סמיכות זמנים".

במקרה דנן, המדובר באותן עבירות של נהיגה במהירות שמעל למותר, אשר בוצעו ברצף אחד של אותה נסיעה, בסמיכות זמנים של 3 דקות כאמור. סבורני כי קשה למצוא מקרה ברור יותר לסיווג "הפרשה" כ"אירוע אחד".

זאת ועוד, היו מקרים בהם ראו בתי המשפט לסווג אירועים סמוכים כנפרדים, וזאת בשל נסיבות מיוחדות כגון פגיעה במספר קורבנות, או חומרה מיוחדת של העבירה. מובן כי חריגים אלה אינם מתקיימים במקרה זה בו מדובר בשתי עבירות מסוג ברירת משפט - האחת בדרגה הנמוכה ביותר והאחרת בדרגה הבינונית מבין שלוש הדרגות - וכאשר מדובר בעבירות בלא קורבן ספציפי.

בנסיבות אלה, סבורני כי על פי כל המבחנים המקובלים בפסיקה יש לראות בעבירות כאירוע אחד. סבורני כי פיצול נסיעה אחת במהירות שמעל למותר לשתי עבירות שונות בהפרש של שלוש דקות, הוא מלאכותי ואין מאחוריו כל רציונל אלא כוונה להחמרה עם הנהג. דרישה להחמרה אפשרית גם כאשר מוגש כתב אישום אחד הכולל יותר מעבירה אחת. הגשת כתב אישום אחד הינה ראויה ונכונה יותר, הן מבחינת יעילות ניהול הדיון והן מבחינת הבאת התמונה במלואה בפני בית המשפט המחליט על העונש, ומונעת פיצול אפשרי בין מספר שופטים, או אף בתי משפט, במקרה והעבירות נעשות בגבול אזור השיפוט.

נוהל מדיניות אכיפה של המשטרה:

אף משטרת ישראל ראתה במשך שנים ארוכות לנכון לקבוע כי שני אירועים מסוג זה הינם בגדר אירוע אחד המצדיק אישום אחד, גם כאשר **פער הזמנים גדול בהרבה מזה** שבמקרה דנן, וזאת **עד חודשים אחדים** לפני המועדים הרלוונטיים.

נוהל אכיפה של משטרת התנועה קבע, בין השאר, בנוסחו המעודכן, בסעיף 16(ד):

"במקרים של עבירות מהירות הנובעות מצילום אוטומטי לא ירשם יותר מדוח מהירות אחד אם הפרש הזמן בין צילומי העבירות **פחות משעתיים** בין הדוח הראשון לשני. הדוח שיירשם יתייחס לצילום העבירה הראשון. אם נרשם דו"ח יסגר הדו"ח המאוחר יותר.

אם צולם רכב בעבירת מהירות ולאחר מכן נעצר על עבירת מהירות נוספת שנמדדה בהפעלת מכשיר מהירות ידני ו(ה)עבירה הראשונה הינה במרווח זמן של פחות משעתיים מהדוח המצולם, תשקל סגירת אחד מדוחות המהירות אחד מדוחות המהירות, במידה והנהג אינו רצדיביסט.

נעצר נהג בגין עבירת מהירות (הפעלה ידני(ת) ולאחר מכן צולם בעבירת מהירות נוספת יישארו שני הדוחות בעינם".

כאשר התבקשה המאשימה להתייחס לנוהל זה, ולהסביר מדוע לא תוחל הוראת הרישא שלו על המקרים שבפניי,

תשובתה היתה כי הנוהל בוטל בחודש יולי 2016.

ויודגש, המאשימה **לא הציגה החלטה המבטלת את הנוהל**, ולא הציגה את **הרציונל והנימוק** לביטולו הנוהל. סבורני כי ביטול של נוהל קיים חייב להיות בכתב. גוף מגופי המדינה אינו יכול להחליט על שינוי מדיניותו בלא החלטה מסודרת, ונימוק כלשהו.

עוד דומה, כי ביטול נוהל מסוג זה בלא קביעת כל נוהל אחר, אינה בבחינת החלטה מנהלית סבירה. לו מדובר היה בשינוי הנוהל כך שחלף מגבלה בת שעתיים היתה נקבעת מגבלה אחרת קצרה יותר, ניתן היה לומר כי מדובר בהפעלת שיקול דעת בידי רשות מקצועית האמונה על האכיפה. אולם כאשר הנוהל מבוטל, לא נקבע כל נוהל חלופי אחר, ולא מובא בפני כל נימוק העומד מאחורי החלטה זו, לא ניתן לקבוע קביעה כאמור. על פני הדברים, **ביטול נוהל בן שנים, בלא כל קביעה חלופית ובלא נימוק כלשהו, מהווה החלטה בלתי סבירה שבית המשפט צריך לבקרה**, ובמקרה דנן לקבוע כי היא אינה יכולה לעמוד.

בחינת הנוהל המקורי מגלה כי הוא מבחין בין אדם שנעצר בידי שוטר תנועה, קיבל דוח, המשיך בדרכו וביצע עבירה נוספת, ובין מי שלא נעצר בידי שוטר אלא תועד בשני מקומות שונים מבצע עבירת מהירות בסמיכות זמנים. הרציונל להבחנה זו ברור ומובן וסבורני כי נכון פעלה משטרת התנועה משהחליטה על נוהל זה. **כל עוד לא נקטע רצף הנסיעה** במפגש עם שוטר, והנהג לא הועמד על העבירה שביצע, אין הצדקה לראות בהמשך נהיגה במהירות העולה על המותר כעבירה חדשה ושונה מזו שבוצעה דקות אחדות קודם לכן.

במיוחד נכונים הדברים כאשר מדובר בעבירות מהירות מסוג ברירת משפט, אשר לעתים קרובות מבוצעות בלא מודעות מצד הנהג. הדבר יכול להתרחש בין בשל תשומת לב לכביש ולאו דווקא למד המהירות במכונית, או בשל חוסר מודעות למגבלת המהירות במקום.

לפיכך הנוהל אף קבע מקום לשיקול דעת כאשר מדובר בנהג רצדיביסט, ואפשר ותהיה הצדקה לחרוג מהנוהל גם במקרים של חריגה גדולה מאוד מהמהירות המותרת.

במקרה דנן, וככל הידוע לי בשלב זה, אין המדובר בנהג רצדיביסט. הנאשם העיד על עצמו כי אין לו כלל עבירות קודמות, והוא צבר עבירה אחת נוספת לאחר אותו יום והמאשימה לא חלקה על טענה זו.

זאת ועוד, שני הדוחות נערכו במקומות אכיפה מעט בעייתיים. העבירה הראשונה בוצעה בצומת "מגורשי ספרד", שם ממוקמת מצלמת המהירות מרחק קצר מאוד מתמרור הגבלת המהירות, מרחק הנופל משמעותית מהמרחקים המקובלים במקומות אחרים. העבירה השנייה בוצעה במנהרת הכרמל. כפי שצינתי בהחלטות רבות קודמות המדובר בדרך המוגדרת כעירונית, אולם, מאפייניה הינם כשל דרך בינעירונית. כך למשל, בקרבת הדרך אין מבנים, מדרכה או הולכי רגל, ובמקום שני נתיבי נסיעה תוך הפרדה מוחלטת מתנועה נגדית. עובדה זו גורמת לנהגים רבים, לרבות כאלה שאין לחובתם כל עבירה אחרת במשך שנים, לשגות ולנסוע במהירות העולה על המותר במקום.

סבורני, אפוא, כי **על פי המבחנים שקבעה משטרת התנועה עצמה**, ואשר כאמור בוטלו בלא הסבר מספר חודשים עובר לאירועים דנן, **מן הראוי היה להפיק כנגד הנאשם אישום אחד בלבד**. יתרה מכך, על פי הקריטריונים שקבעה משטרת התנועה עצמה, יש מקום להפיק דוח בגין העבירה הראשונה בלבד.

נפקות נוספת להפרדת האירוע ליותר מכתב אישום אחד:

יודגש כי לעתים קרובות, הנפקות להגשת כתב אישום אחד או יותר אינה בהכרח לעניין הענישה הראויה, אלא לעתים קרובות בהקשר לסנקציה המנהלית הננקטת כנגד הנהג בידי רשות הרישוי. בעוד שמבחינת הענישה ניתן להתייחס בכל מקרה לשתי העבירות כ"אירוע אחד", גם **אם חמור יותר**, כמשמעותו לפי תיקון 113 לחוק העונשין, הרי רשות הרישוי נוהגת "לחייב" נהג בניקוד נפרד בגין כל כתב אישום, כך שאילו היו שתי העבירות נכללות בכתב אישום אחד היה מחויב הנאשם רק בניקוד רק פעם אחת, וזאת לאור תקנה 546(א) לתקנות התעבורה לפיה:

"הורשע נהג בכמה עבירות שנכללו בכתב אישום אחד, יירשמו לו במרשם העבירות הנקודות בשל העבירה שבה הורשע אשר לה נקבע מספר הנקודות הגבוה ביותר".

בעפ"ת 3196-08-16 בעניין **וולפרט** דחה בית המשפט המחוזי את עמדת בית המשפט לתעבורה אשר הורה למאשימה להגיש כתב אישום אחד בגין עבירות דומות בסמיכות זמנים של כחודש ימים. בית המשפט המחוזי קבע כי אין מקום לביטול גורף של כתבי אישום ויש מקום לאבחנה בין מקרים שונים, כאשר כל מקרה "צריך לקבל התייחסות שונה, וזאת לצד שיקולים נוספים שעשויים להשתנות מנהג לנהג ולהיבחן ביחס לכל אחד מהם באופן קונקרטי".

בהתאם לפסיקה זו של בית המשפט המחוזי אף אני לא ראיתי, במקרים קודמים, מקום להתערבות בשיקול דעת המאשימה ובמתן הנחייה להגשת כתב אישום אחד כאשר באו בפניי נאשמים אשר ביצעו מספר עבירות מהירות דומות בתוך זמן קצר. לדוגמא ראו פסקי הדין בתיק 1602-10-17 שם נדון אדם בגין 12 עבירות, בתיק 7945-12-17 שם נדונה הנאשמת בגין 10 עבירות, בתיק 12683-10-17 שם מדובר היה בשבע עבירות דומות ובתיק 8322-07-17 שם צירפה הנאשמת לתיק שבפניי שש עבירות דומות נוספות.

עם זאת, סבורני כי כאשר מדובר במקרים אשר ביניהם מפרידות **דקות אחדות בלבד**, כמו במקרה דנן, המדובר **במקרה קיצוני**, אשר בחינת נסיבותיו, בהתאם להנחיית בית המשפט המחוזי, מצדיקה קביעה שונה. כאמור לעיל, ככל שהדברים נוגעים להחמרה בענישה או להבאת התמונה המלאה בפני בית המשפט בטרם יחליט על העונש השיקולים מצביעים על הגשת אישום אחד. הגשת אישומים נפרדים יביאו להחמרת הסנקציה כנגד האזרח בידי רשות הרישוי, ושיקול זה כשלעצמו, אינו יכול להצדיק פיצול המקרה לשני אישומים.

האמור לעיל הינו למעלה מן הדרוש, שכן דומה כי במקרה דנן לא מתעוררת שאלת חיוב "כפול" בניקוד, מאחר ואחת העבירות אינה נושאת עימה כלל ניקוד.

הגנה מן הצדק:

כאמור לעיל, דרישתו המקורית של הנאשם הייתה לראות בשני המקרים כעבירה אחת, דרישה שהמאשימה סירבה לה.

אינני סבור כי יש להתערב בשיקול דעת המאשימה על דרך החלטה בדבר תיקון האישום, ולפיכך השאלה האם נכון להמשיך בהליך זה, כאשר המאשימה היא שמסרבת לתקנו.

עוד יש לזכור כי המאשימה גרמה במובן מסוים להכשלת הנאשם בכך שלא המציאה את שני הדוחות יחד, אלא **שהדוח בגין השני הומצא לנאשם לאחר שכבר שולם על ידו הקנס בגין הדוח הראשון**. בהתנהלות זו גרמה המאשימה לכך שהגשת כתב אישום אחד בגין שני הדוחות הינה מסורבלת, גם אם לא בלתי-אפשרית, שכן הדבר מחייב פתיחה מחודשת למעשה של ההליך הראשון שכבר הסתיים.

לאור האמור לעיל מסקנתי היא כי הנאשם זכאי במקרה מעין זה ל"ההגנה מן הצדק", לפי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, וביטול ההליך שבפניי.

אכן ביטולו של הליך פלילי מטעם זה הינו סעד קיצוני, אולם סבורני כי במקרה דנן זוהי התוצאה הצודקת. הצבעתי לעיל על הפגם שבהליך. למאשימה ניתנה אפשרות לתיקון הפגם, אולם היא עומדת בסירובה לעשות כן. הביטול אינו פוגע משמעותית באינטרס הציבורי וזאת משני טעמים עיקריים: ראשית הוא עומד כאמור בקריטריון שקבעה המאשימה עצמה לביטול אישומים דומים. שנית, המדובר בעבירה אשר מעצם הגדרתה בידי המחוקק כעבירה מסוג "ברירת משפט", הפגיעה באינטרס הציבורי במקרה של אי העמדה לדין אינה גדולה.

סבורני במיוחד נכונים הדברים בימים אלה, כאשר המאשימה עצמה החליטה על הקפאת הגשת אישומים בעבירות דומות המבוססים על מערכת האכיפה א'3, כך שאזרחים רבים שביצעו עבירות דומות בתקופה זו אינם מועמדים לדין.

אשר על כן, לאור כל האמור לעיל, החלטתי לבטל את כתב האישום בתיק זה.

ניתנה היום, ב' אלול תשע"ח, 13 אוגוסט 2018.